

STORTINGET

Innst. 253 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:95 S (2025–2026)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Edvard Askjer, Bent-Joacim Bentzen, Anette Carnarius Elseth og Mari Holm Lønseth om sikkerhet for et nasjonalt avhopperprogram

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre et nasjonalt avhopperprogram og at eksisterende tilbud ikke legges ned før en ny og forutsigbar søknadsordning er på plass.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansen har uttalt seg om forslaget i brev av 16. februar 2026. Brevet følger som vedlegg til innstillingen.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, June Trengereid Gruer, Erik Hager, Farukh Qureshi og Kristine Løfshus Solli, fra Fremskrittspartiet, Anette Carnarius Elseth, lederen Jon Engen-Helgheim, Finn Krokeide og Stian Storbukås, fra Høyre, Mahmoud Farahmand og Mari Holm Lønseth, fra Senterpartiet, Bent-Joacim Bentzen, fra Miljøpartiet De Grønne, Julie E. Stuestøl, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Edvard Askjer, viser til Dokument 8:95 S (2025–2026), Representantforslag om sikkerhet for et nasjonalt avhopperprogram, samt til justis- og beredskapsminister Astri Aas-Hansens svarbrev til komiteen av 16. februar 2026.

Komiteen viser til at tiltak som støtter personer som ønsker å bryte med kriminelle miljøer, er et viktig element i det kriminalitetsforebyggende arbeidet.

Komiteen mener det er viktig at et nasjonalt avhopperprogram også omfatter personer med tilknytning til de mest alvorlige og etablerte kriminelle miljøene. For denne gruppen er behovet for tett, koordinert og langsiktig oppfølging særlig stort. Komiteen understreker at tiltak må være kunnskapsbaserte, bygge på dokumenterte metoder og være gjenstand for systematisk evaluering. Det er etter komiteens syn avgjørende at slike programmer har tydelige kriterier og åpenhet om innhold og resultater, og at det legges til rette for faglig kvalitetssikring og læring på tvers av sektorer.

Komiteen viser til at avhopperprogrammer kan ha betydelige menneskelige og samfunnsmessige gevinster. For personer som ønsker å bryte med kriminalitet, kan helhetlig oppfølging være avgjørende for å etablere

et tryggere og mer stabilt liv, få tilgang til arbeid eller utdanning og bygge nye sosiale relasjoner. Komiteen understreker at dette kan ha stor betydning både for den enkelte og deres familier og nærmiljø, og kan bidra til tryggere lokalsamfunn.

Komiteen viser til at trusselen fra kriminelle nettverk aldri har vært større enn nå. Over hundre kriminelle nettverk opererer i Norge, og disse bruker kyniske metoder for å rekruttere unge inn i kriminalitet. Forslagsstillerne mener det må gjøres mer for å forebygge og bekjempe kriminalitet. Såkalte exit-programmer, eller avhopperprogrammer, er en viktig støtte for dem som vil bort fra en kriminell løpebane.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til forslaget om sikkerhet for et nasjonalt avhopperprogram. Flertallet viser til at trusselen fra kriminelle nettverk aldri er blitt opplevd som så alvorlig som nå, og at det derfor er behov for en rekke tiltak som både forebygger og bekjemper kriminalitet. Flertallet viser til at avhopperprogrammer gir personer i kriminelle miljøer reelle muligheter til å bryte ut og starte lovlydige liv.

Flertallet mener gode tilbud bør bevares, og viser til at avhopperprogrammet i regi av KFUK-KFUM er et godt eksempel på et program som har bidratt med helhetlig oppfølging over tid. Flertallet merker seg at oppfølgingen blant annet har omfattet bistand til bolig, helse, arbeid og utdanning, og at programmet beviselig har oppnådd gode resultater, men at dette nå er besluttet nedlagt. Avhopperprogram er langsiktige og må bygges opp over tid med en stabil gruppe av ansatte og et godt faglig innhold. Det kan derfor være krevende å drive slike programmer med årlige prosjektsøknader. Det gir lite forutsigbarhet, og ofte gis ikke tilskudd før noen måneder ut i et år.

Flertallet viser til at avhopperprogrammet i regi av KFUK-KFUM er det eneste nasjonale avhopperprogrammet. Flertallet mener regjeringen må sikre det nasjonale avhopperprogrammet frem til en ny og forutsigbar søknadsordning er på plass.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre et nasjonalt avhopperprogram og at eksisterende tilbud ikke legges ned før en ny og forutsigbar søknadsordning er på plass.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Miljøpartiet De Grønne viser til at kriminelle nettverk utgjør en alvorlig utfordring i Norge, og at det pågår et bredt arbeid for å motvirke at slike miljøer får fotfeste. Det arbeides systematisk med å styrke kapasitet, kompetanse og teknologi i justissektoren

for å få bedre oversikt over kriminelle nettverk og deres økonomi, noe som kan legge til rette for mer effektiv bekjempelse av organisert kriminalitet. Disse medlemmer merker seg også at det pågår arbeid med lovendringer som skal bidra til å ramme kriminelle nettverk og redusere rekruttering av mindreårige.

Disse medlemmer merker seg at Oslo kommune over flere år har utviklet et avhoppertilbud gjennom programmet EXIN, som ble etablert under Johansen-byrådet i Oslo og senere gjort byomfattende etter en pilotfase. Programmet er organisert i kommunal regi og bygger på samarbeid mellom blant annet SaLTo-samarbeidet, kriminalomsorgen og politiet. Erfaringene viser at målrettet og koordinert oppfølging kan bidra til at personer i sårbare situasjoner får nødvendig støtte til å etablere stabile rammer og redusere risikoen for tilbakefall til kriminalitet. Disse medlemmer mener at slike lokale erfaringer er relevante når det vurderes hvordan et nasjonalt tilbud kan utformes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet slår fast at kampen mot barne og ungdomskriminalitet og kriminelle nettverk er en av de viktigste trykkgjøringene samfunnet står overfor. Disse medlemmer viser til at Arbeiderparti-regjeringen fører en bred, målrettet og langsiktig politikk for å forebygge kriminalitet, styrke trykkgjøringen i lokalsamfunnene og hindre at barn og unge rekrutteres inn i alvorlig kriminalitet. Dette arbeidet inngår som en sentral del av regjeringens plan for Norge, der fellesskap, forebygging og tydelige reaksjoner går hånd i hånd.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har styrket innsatsen mot kriminelle nettverk gjennom en historisk satsing på politi og påtalemyndighet, blant annet ved å styrke arbeidet mot økonomien i kriminelle nettverk, øke bruken av inndragning og fremme lovendringer som retter seg mot bakmenn og mot rekruttering av barn og unge til kriminalitet.

Disse medlemmer understreker at effektiv kriminalitetsbekjempelse forutsetter en sterk og målrettet forebyggende innsats, med tiltak som tett individuell oppfølging, raskere og mer tilpassede reaksjoner i straffesakskjeden for mindreårige, samt økt kapasitet i kriminalomsorgens ungdomsenheter.

Disse medlemmer mener at ansvaret for å hjelpe mennesker ut av kriminalitet er et felles samfunnsansvar. Politiet, kriminalomsorgen, kommunene og bydelene har et selvstendig ansvar for å følge opp personer i risikozonen og legge til rette for varige og lovlydige liv. Et tett og forpliktende samarbeid mellom statlige og kommunale myndigheter, sammen med velferdstjenestene og frivillig sektor, er avgjørende for å lykkes med både forebygging og rehabilitering.

Disse medlemmer viser til at kriminalomsorgen har et tydelig kriminalitetsforebyggende mandat,

og merker seg at regjeringen siden tiltredelsen har etablert egne ungdomsteam i kriminalomsorgen, med særlig oppfølging av unge voksne i alderen 18–24 år med tilknytning til kriminelle nettverk.

Disse medlemmer registrerer at KFUK-KFUM Forandringshuset har uttrykt at de vil utvikle sitt nasjonale avhopperprogram. Disse medlemmer mener at avhopper- og exittiltak i frivillig regi kan være viktige supplement til det offentlige arbeidet med å forebygge alvorlig kriminalitet og støtte personer som ønsker å bryte med kriminelle miljøer.

Samtidig understreker disse medlemmer betydningen av at statlige midler forvaltes i tråd med gjeldende økonomiregelverk. Offentlige tilskudd skal som hovedregel fordeles gjennom åpne og forutsigbare søknadsordninger med tydelige kriterier, slik at flere aktører gis mulighet til å søke, og slik at midlene kan prioriteres der behovene er størst.

Disse medlemmer viser til at statlige tilskudd til avhopper- og exittiltak i perioden 2022–2024 var ment som prosjektmidler i en oppstartsfase, for å prøve ut metoder og høste erfaringer. Det var ikke forutsatt at disse midlene skulle sikre varig drift, og disse medlemmer merker seg at enkelte kommunale aktører har valgt å videreføre sine tiltak innenfor egne rammer.

Disse medlemmer mener det er viktig å ta vare på kunnskap og erfaringer fra tiltak som har vist gode resultater, men understreker samtidig at innsatsen mot kriminalitet må ses i sammenheng med regjeringens brede og helhetlige arbeid mot barne- og ungdomskriminalitet og kriminelle nettverk, der samhandling mellom stat og kommune er avgjørende.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at avhopperprogrammet i regi av

KFUK-KFUM er et viktig tiltak for å sikre alternativer til, og en vei ut av, kriminalitet. I likhet med en rekke andre organisasjoner er denne en sentral del av den totale kriminalitetsforebyggende innsatsen.

Dette medlem viser til at statsråden i sitt svar til komiteen skriver at mange organisasjoner søker tilskuddsmidler, og at det i 2025 ble søkt om over 50 mill. kroner i tilskuddsmidler, men kun utdelt om lag 8,5 mill. kroner.

Dette medlem mener det er uheldig at samfunnet ikke i større grad benytter seg av den kompetansen og ressursen som ligger i frivillige organisasjoner. Å satse på frivilligheten både i det kriminalitetsforebyggende arbeidet og ellers i samfunnet er etter dette medlems syn god samfunnsøkonomi. Dette medlem vil derfor oppfordre regjeringen til å heve ambisjonene for det kriminalitetsforebyggende arbeidet gjennom å øke potten for disse tilskuddsmidlene i fremtidige budsjetter.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen sikre et nasjonalt avhopperprogram og at eksisterende tilbud ikke legges ned før en ny og forutsigbar søknadsordning er på plass.

Oslo, i justiskomiteen, den 5. mai 2026

Jon Engen-Helgheim

leder

Farukh Qureshi

ordfører

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
26/633 - SIGR

Dato
16.02.2026

Dokument 8:95 S (2025–2026) Representantforslag om sikkerhet for et nasjonalt avhopperprogram

Jeg viser til oversendelse 29. januar 2026 av representantforslag fra Hans Edvard Askjer, Bent-Joacim Bentzen, Anette Carnarius Elseth og Mari Holm Lønseth om sikkerhet for et nasjonalt avhopperprogram (Dokument 8: 95 S (2025–2026)):

Stortinget ber regjeringen sikre et nasjonalt avhopperprogram og at eksisterende tilbud ikke legges ned før en ny og forutsigbar søknadsordning er på plass.

Kriminelle nettverk skal ikke få fotfeste i Norge. Bekjempelse av kriminelle nettverk er derfor en av prioriteringene i regjeringens Plan for Norge. Regjeringen satser på kapasitet, kompetanse og teknologi for å sikre bedre oversikt over nettverkene og deres verdier, og dermed grunnlag for flere straffesaker og mer inndragning. Regjeringen jobber også med flere lovendringer for å ramme de kriminelle nettverkene, herunder nye regler om selvstendig inndragning og en ny straffebestemmelse som rammer involvering av mindreårige i kriminalitet.

Regjeringen er også opptatt av at straffegjennomføringen skal ha et meningsfullt og forsvarlig innhold som virker kriminalitetsforebyggende. Det er derfor, siden regjeringen tiltrådte, etablert tre ungdomsteam i kriminalomsorgen, i Oslo, Bergen og Trondheim. Disse teamene skal blant annet særlig følge opp unge i aldersgruppen 18–24 år som er tilknyttet kriminelle nettverk.

Det er synd at KFUK-KFUM Forandringshuset har besluttet å avvikle sitt arbeid med et nasjonalt avhopperprogram. Slike avhopperprogram i frivillig regi kan være viktige i arbeidet med å bekjempe alvorlig kriminalitet, og bidra til at mennesker involvert i

organisert kriminalitet gis et tilbud for å kunne bryte kontakten med kriminelle miljø.

Regjeringen prioriterte i perioden 2022–2024 tilskuddsmidler over statsbudsjettet til både KFUK-KFUM Forandringshuset (2 millioner kroner årlig) og Oslo kommune (1 million kroner årlig). Midlene var øremerket over en tilskuddspost der øvrige tilskuddsmottakere blir tildelt midler etter søknad, og skulle gå til «pilotprosjekt for exit-program for gjengkriminelle», jf. Prop. 1 S (2021–2022) Justis- og beredskapsdepartementet. Hensikten med tilskuddet var å bidra med prosjektmidler i en oppstartsfasen, for å prøve ut måter å jobbe på. Virksomhetene kunne deretter selv videreføre det som virker i egen regi. Det var således ikke ment at midlene fra statsbudsjettet skulle sikre varig drift. Jeg er kjent med at Oslo kommune har videreført sitt program innenfor egne rammer.

Tilskuddsmidler skal normalt lyses ut og fordeles på grunnlag av åpne søknadsprosesser og kjente tildelingskriterier, slik at flere har mulighet til å søke tilskudd. Enkeltstående, øremerkede tilskudd er derfor unntak fra bestemmelsene i økonomiregelverket. På bakgrunn av dette, ble det øremerkede tilskuddet avvirket etter en treårsperiode.

Departementet forutsetter at tilskuddsmidlene fordeles ut fra tydelige kriterier, der det blant annet legges vekt på hensynet til kontinuitet for organisasjonene over tid. Samtidig er det mange organisasjoner som søker tilskuddsmidler. Ett eksempel er tilskuddsordningen *Tilskudd til forebygging av kriminalitet*. I 2025 hadde tilskuddsordningen en bevilgning på om lag 8,5 millioner kroner. Totalt 114 søkere leverte søknader for over 50 millioner kroner i tilskuddsmidler. Dette innebærer at ikke alle søkere vil få tildelt midler, og kun om lag 50 organisasjoner endte opp med å få tildelt midler i 2025.

Forslaget fra representantene innebærer i praksis en øremerking av store deler av tilskuddsordningen for kriminalitetsforebyggende arbeid. Søknadsfristen for disse midlene for 2026 var 1. desember 2025. Sekretariatet for konfliktrådene, som forvalter ordningen, har informert meg om at prosessen med å behandle søknadene for 2026 nå er godt i gang.

Med hilsen

Astri Aas-Hansen

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

